

REHABILITACIJSKA OBRAVNAVA BOLNIKOV Z RAKI PREBAVIL

Rehabilitation of patients with gastrointestinal cancers

Asist. Nataša Puzić Ravnjak, dr. med., spec. fizik. in reh. med.^{1,2}

¹*Onkološki inštitut Ljubljana*

²*Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani*

Rehabilitacija se prične s postavitvijo diagnoze raka. Izdelava načrta zdravljenja raka in celostne rehabilitacije mora potekati vzporedno. Z zgodnjim presejanjem in aktivnim iskanjem težav na več področjih je lahko delovanje podpornih služb, ki izvajajo obravnavo in ukrepe v sklopu celostne rehabilitacije, usmerjeno v sprotno reševanje z boleznijo in zdravljenjem nastalih novih težav ter s stalnim upoštevanjem kakovosti življenja do zaključka zdravljenja in v obdobju po zaključenem zdravljenju.

V fazi prehabilitacije individualno prilagojen multidisciplinaren in multimodalen pristop v strukturiranem programu z dobro povezanostjo članov tima prinaša zvišanje funkcijske zmogljivosti bolnika. Hospitalna ali v ustanovi izvedena ambulantna prehabilitacija je sicer dražja, a bolj učinkovita kot programi izvedeni na domu. Obstaja velika raznolikost in nepoenotenost programov prehabilitacije med ustanovami. Prehabilitacija je lahko izvedena pred operativnim ali sistemskim zdravljenjem.

Perioperativno in postoperativno multidisciplinarno odrejene intervencije zasledujejo cilj čim hitrejše varne mobilizacije in osamosvojitve pacienta v osnovnih dnevnih aktivnosti. Boljša koordinacija hospitalne celostne obravnave prinaša boljši izid zdravljenja in višje zadovoljstvo bolnika ob sočasnem znižanju stopnje zapletov in skrajšanju ležalne dobe.

Na evropski ravni poteka več projektov s ciljem postavitve minimalnih standardov celostne rehabilitacije v certificiranih centrih za celostno obvladovanje raka in opredelitve poti obravnave od diagnoze do preživetja oz. paliativnega obdobja. Koncept kliničnih poti celostne rehabilitacije prinaša dobrobiti za bolnike ne glede na lokalizacijo in stadij raka. Zgodnja suportivna celostna obravnava izboljša adherenco zdravljenja, kakovost življenja in preživetje. Celostna rehabilitacija obsega področja psiholoških, socialnih in finančnih težav, koordinirano in podprto vračanje na delo, obravnavo bolečine, prehranjenosti, telesne zmogljivosti, težav na področju spolnosti, reprodukcije, kontinence za vodo in blato, obvladovanja stome, sond, požiranja ter druga za lokalizacijo raka specifična področja.

S koordiniranim celostnim pristopom v postavljeni mreži je obravnava lahko hitra, usmerjena in učinkovita. Za pacienta je pomembno, da je izvedena čim bližje domu in čim prej, z vključitvijo virov na vseh ravneh zdravstvenega sistema. Ključna je vloga koordinatorja, ki zagotavlja kontinuiteto in povezanost med bolnikom in onkološkimi področji, primarno ravni, podpornimi službami ter viri v skupnosti.